

Hogy szeretek tanítani?

Hogy szeretek tanítani? Kedves, derűs, beavató mozdulatokkal. Első látvány utáni rajz vagy első linómetsző órán, húsz méteres könnyű sziklafal tövében, vagy mondjuk a „Hogyan lesz a métából base – ball?” játéksorozat kezdőkörében. Így és így csináljuk, ezért és ezért. Néhány rövid tómondat. Na, akkor kezdjük. Ha figyelsz, nagyot nem hibázhatsz. Ha mégis hibáznál, nagy baj nem lehet. Kicsi, az igen. Belezavarodsz. Ujjadba megy a véső, mert elfelejtetted, hogy mindig a penge mögött szorítsd le az anyagot. Elényúltál, megszaladt, megvágta az ujjad. Folyik a véred. Ragtapasz kerül rá. Megcsúsztal a falon. A kötélt megtart, de egy kis horzsolás összejöhet. Ne add fel! Okulsz a hibáidból, elhagyod őket. Ha mégsem, ha sokadszorra is hibáznál, a gyomrodban már készülődik valami görcs, akkor abbahagyjuk. A látvány helyett befelé figyelsz, azt rajzolod. A metszés helyett festesz, mászás helyett figyeled a többieket. Az első biciklitúra előtt már feszültebb a hangulat. Földúton már voltunk együtt, megtanultuk hogyan kell elindulnunk, mik a csoportvezető kézjelei, hangjelei, mik a várható veszélyek, de most közúton fogunk haladni. A beavató mozdulatok, mondatok kissé feszesebbek. Hogyan kell viselkedni, ha túl akarjuk élni. A hibának itt haláleset lehet a következménye. Mindent megteszünk ellene, a kezdők mindig tapasztalt túrázó előtt haladnak, akik vigyáznak rájuk, ha kell irányítják őket. Vigyáznunk kell a testünkre. Eldöntöttem, hogy jössz, hogy közénk szeretnél tartozni, tudni mindazt, amit mi, ez a néhány perces beavatás az ára. Némi humor mindig oldja a rád kényszerített figyelmet, fegyelmet, de sohasem a károdra. Nincs elfenekelés a bicikli, a linókés, a métaütő fölött, szó sem lehet valami klasszikus beavató szertartásról. A szertartásokat komolyabb dolgokra tartogatjuk. Nincs: azért kell így csinálni, mert én mondom! Mert jóllehet ezer esetben nekem van igazam, de ha abban az ezeregyedikben nem figyeltem eléggé, és valamit rosszul mondanék, és te nem kérdeznél rá, abból nagy baj lehetne. Ha tehát valamit nem értesz, várd ki, míg befejezem a mondatot, hátha a második fele eloszlatja a kétségeidet, aztán kérdezz rá. Vagy maradj az útszélén, ne indulj el, ha szerinted már túl közel lenne a nagy teherautó.

Kevésbé szerettem tanítani, ha a tanítvány nem a saját döntése alapján vettek részt a beavatásban. Itt már nem volt elég, az „egyetlen felesleges szót se, kezdjük minél előbb, amit ígértünk” szabály. Finomabban kellett technikázgatni. Megnyerni a csoportot, kihasználni a sodrás erejét. Hagyni lassú szélvízre sodródni a bizonytalanabbakat, de mindig megtenni az apró, tovább terelő mozdulatokat. Nem baj, ha valaki egy darabig egy helyben áll, ha nem akadályozza a csoportot, csoportokat. Differenciált, egyénre szabott feladatok meg a klasszikus didaktikai kultúra egyéb mankói.

És nagyon nem szerettem az olyan helyzeteket, amikor a csoport jobban szeretett volna máshol lenni. Mikor nem szeretne persze egy osztály máshol lenni? Otthagyni ezt az egész iskolát, a kapuőrrel, a felmosott folyosóval, a tanárokkal... és egész máshol.. mit is csinálni? Otthont teremteni, berendezkedni, saját falakat, saját kapuőrt, saját folyosót... aztán meg voltaképp azt lenne jó csinálni, amit itt ajánlottak nekik, csak az már az övék lenne. Ha nem lehetett kimenni, belül próbáltunk saját világot teremteni. Hol sikerült, hol nem. Többnyire akkor sikerült, amikor volt bátorságom azt mondani: hagyjuk a fenébe az egészet!! Először tanuljunk meg egymás szemébe nézni, egymás elöl kitérni, tanuljunk meg érezni egymás szándékait, mozdulatait. Tanuljunk meg együtt játszani. A testünkkel, a mozdulatainkkal, a gondolatainkkal. Akkor kezdjük el tanulni, ha már tudunk játszani. És volt egyszer egy osztály, az iskola indulásakor mindenhol „leadott” nyolcadikos gyerekek, akiknél végig maradtak a játékok. Játsoztunk a hangokkal, képekkel, fényképezőgéppel, mozdulatokkal, szavakkal. Mert ha nem lehet, nem kell taní-tani.